

dustrins internationella konkurrenskraft. Deras effekt är endast att på mellanlång sikt minska virkesutrymmet för skogsindustris expansion.

Under lågkonjunkturer med fallande virkespriser tenderar avverkningsarna att koncentreras till bättre belägna skogsbestånd — långt ner på den potentiella utbudskurvan — medan under högkonjunkturer man kan utsträcka avverkningsarna till svårillgängligare områden. Det finns skäl att i detta sammanhang värna för mätningarna av de årliga förändringarna i arbetsproduktiviteten i skogsbruket t ex som dagsverken per m³k eftersom det är nästan omöjligt att konstanthålla svårighetsgraden i drivningsarbetet. Detsamma gäller också rotpriset utveckling. Det är inte ett pris för en vara av oförändrad kvalitet.

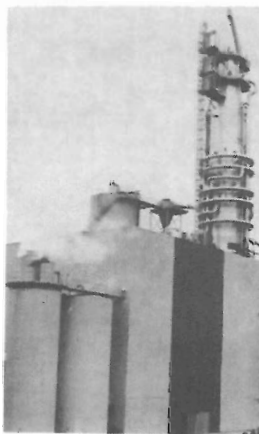
En sänkning av drivningskostnaderna betyder att hela den potentiella utbudskurvan skulle förskjutas nedåt i diagrammet. Vid oförändrat virkespris blir effekten att kvantiteten ekonomiskt tillgängligt virke ökar, vilket under fria konkurrensförhållanden skulle föranleda en utbyggnad av skogsindustrin. Rationaliseringar i skogsbruket leder således inte till en sänkning i virkespriset utan kommer skogsägarna till del i form av högre rotpriser.

Under perioden 1968—77 är det enligt virkesbalansutredningen möjligt att averka kvantiteten OA₂. Det betyder att den potentiella utbudsfunktionen förskjuts åt höger. Denna kurva måste få ungefär den form som den streckade kurvan U₂ under förutsättning att drivningskostnaderna förblir ungefär oförändrade. Under de senaste tio åren har de i stort sett varit stabila och den avverkningsbara kvantiteten stiger proportionellt lika mycket i varje drivningskostnadsklass. En förskjutning av den potentiella utbudskurvan åt höger betyder att man kan öka avverkningsarna vid oförändrat virkespris, eller att man skulle kunna absorbera en prissänkning på virke utan att behöva krympa produktionen. Eller annorlunda uttryckt: det avgörande för den norrländska skogsindustrins expansionsmöjligheter sammanhänger inte så mycket med nollgränsens förflyttning som med den takt i vilken de välbelägna skogarna avverkas.

Fördelning av vinsten mellan skogsindustrin och skogsbruket

Från kosnadsalkylen i tabellen ser man att om kapitalkostnaden per ton massa sänktes med 52 kronor till 158 kr/ton skulle jämviktspriset på berrmassa ve stiga med 47 kr per m³ ub eller till 80 kr m³ ub. En sådan sänkning av kapitalkostnaden kan åstadkommas exempelvis genom att skogs-

industrin får kapitalsubventioner eller gavs möjlighet att få långa lån på förmånliga villkor. Förrättningen på företagets egna kapital kan ändå hållas uppe om de kan låna mycket till låg ränta. En sänkning av kapitalkostnaden leder till en ökad utbyggnad av skogsindustrin. Eftersom endast en liten del av det norrländska barrvirket var ekonomiskt otillgängligt vid det aktuella virkespriset skulle en ökad virkesefterfrågan nästan enbart leda till en höjning av rotprisen. Därför tenderar åtgärder, som syftar till en sänkning av kapitalkostnader för skogsindustrin, huvudsakligen att leda till ökade inkomster för skogsägarna. Önskade man av någon anledning att stimulera skogsindustris expansion utan att därfor öka skogsinkomsterna för skogsägare med välbelägna skogar, kunde man i stället förbilliga långa virkestransporter, subventionera återvästtågdrarna i områdena intill nollgränsen eller ge bidrag för omhändertagande av klenvirke etc.

Hur fördelningen av den totala brottovinsten i skogsindustri och i skogsbruk sker mellan industrigärdare och skogsägare är vid skilt ägarskap viktigt, eftersom det påverkar investeringsviljan och därmed skogsindustrins expansionsönske. I en perfekt fungerande konkurrensmarknad skulle virkespriset komma att överensstämma med vad jag här kallat det långsiktiga jämviktspriset på virke. På grund av storlektsfördelen i produktionen måste virkesmarknaden tendera mot en fåtalsdominerad marknad på köpare- och säljarsidan, där virkespriserna avgörs i förhållningar. För att skogsindustrin skall pågå måste tillräckligt på utbyggnad behövs

långsiktiga garantier för virkestillförseln. Skogsägarna är naturligtvis inte villiga att ge detta utan att känna sig säkra på att de får del av sin rättmätiga andel av den gemensamma vinsten.

Sammanfattning

Det torde vara möjligt att i långsiktligt bestämma att virkespriset skall följa utvecklingen av det långsiktiga jämviktspriset. Principerna för beräkningsmetoden, som angetts ovan, kan i korthet sammanfattas:

- Full förrättning på investerat kapital. Vad som menas med full förrättning kan givetvis diskuteras. Förrättningskravet borde rimligen ges en viss anknytning till den genomsnittliga utvecklingen inom industrin.

- Jämviktspriset skall kalkyleras för den modernaste tekniken. Det betyder att även om många av anläggningarna inte kan införa den, så skall ändå virkespriset anpassas uppåt i takt med sänkningen av åtgångstalen i den bäst tillämpade tekniken. Det är ju på den vägen äldre anläggningar blir ekonomiskt föråldrade. De kan inte längre konkurrera med de modernaste anläggningarna om råvaran.

- Full hänsyn skall tas till förändringar i den genomsnittliga prisen på skogsprodukterna, lönerna och insatsvarorna.

Kanske skulle avtalsbestämmelser enligt dessa linjer underlätta slutandet av långsiktiga virkesavtal. Det skulle underlätta en rationell utbyggnad av svensk skogsindustri.

Förbundsnytt

Inför 1971 planeras en vis omläggning av tidningen SKOGENS utgivning. För att underlätta redaktionens arbete och rationalisera tryckning och distribution kommer utgivningen att begränsas till 15 nummer per år, medan det totala antalet sidor per år beräknas bli oförändrad. Det blir alltså en större tidning, vilken från näret kommer som regel var tredje vecka i stället för nu var fjortonde dag.

Vi hoppas att även våra läsare och annonsörer skall finna att denna omläggning är praktisk och ändamålsenlig.

Red

SKOGENS nya adress:
Wallingatan 5
Postadress.
Box 45166
104 30 Stockholm 45
Tel 08/10 55 96